

Kouluterveyskyselyn 2019 tulokset

405/12.01.03/2018

SOTEV 04.03.2020 § 23

Lisätiedot:

sosiaali- ja terveystieteiden johtaja Ulla Tikkanen, puh. 050 355 3246
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen järjestämä kansallinen Kouluterveyskysely tuottaa monipuolista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaamisesta.

Kouluterveyskysely toteutettiin sähköisesti Kauniaisten ala- ja yläkouluissa sekä lukioissa keväällä 2019. Valtakunnalliset kouluterveyskyselyn tulokset julkaistiin 17.9.2019 Helsingissä. Kouluterveyskyselyn vuoden 2019 perustulokset ovat saatavilla sähköisen tulospalvelun kautta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) sivuilla:

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia>.

Tulospalvelussa on noin 250 indikaattoria ryhmiteltynä seitsemään aihealueeseen, kuten hyvinvointiin, osallisuuteen, vapaa-aikaan, perheeseen ja elinoloihin sekä elintapoihin. Tietoa on saatavilla yläluokkalaisten, lukioalaisten ja ammattiin opiskelevien lisäksi myös perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaista. Tuloksia on mahdollista tarkastella alueittain, koulutusasteittain ja sukupuolen mukaan. Alueiden tilannetta voi verrata muiden kuntien, maakuntien tai koko maan tilanteeseen. Osasta indikaattoreista on tarjolla seurantatietoa vuodesta 2006 alkaen.

Pääkaupunkiseudun Sote-lautakuntien puheenjohtajat järjestivät pääkaupunkiseudun lautakuntien ja sidosryhmien kutsuvierastapaamisen Vantaalla 2.10.2019. Tilaisuudessa, jossa oli luottamushenkilöiden ja virkamiesten lisäksi vanhempainyhdistysten edustajia, nuorisovaltuustojen edustus ja muita lasten ja nuorten parissa työskenteleviä tahoja, keskusteltiin vilkkaasti kouluterveystutkimuksen tuloksista ja Islannin mallin soveltamista Suomessa ja pääkaupunkiseudulla. Kouluterveyskyselyn tuloksia on käsitelty syksyn 2019 aikana Kauniaisten Tejo-työryhmässä, jossa päätettiin myös tulosten käsittelyprosessista Kauniaisissa.

Kauniaislaiset lapset ja nuoret voivat kansallisesti verrattain hyvin. Suurin osa lapsista ja nuorista kokee olevansa tärkeä osa perhettä, kaveriporukkaa ja kouluyhteisöä ja enemmistöllä on viikoittainen harrastus. Kauniaisten tuloksissa huolenaiheena nousevat mm. päihdeasenteet ja perhepiiristä saatu alkoholi sekä kiusaaminen ja seksuaalinen häirintä, mielenterveyshaasteet ja kouluväsymys ja -uupumus. Osa kyselyssä näkyvistä kasvavista ilmiöistä ovat vahvasti sukupuolittuneita. Mielenterveyshaasteet, seksuaalinen häirintä ja uupumus ovat selkeästi tavallisempia tytöillä ja esim. kiusaaminen tavallisempaa poikien joukossa.

Kouluterveyskyselyn tuloksia hyödynnetään oppilaitosten

hyvinvointityössä ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä kaupungin toiminnan kehittämisessä, esimerkiksi laadittaessa hyvinvointistrategiaa, lasten ja nuorten hyvinvointiohjelmaa ja lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa. Kuten jo vuoden 2017 tuloksissa, huolta herättävät ilmiöt vaativat nytkin vanhemmuuden tuen kehittämistä. Työssä tulee huomioida lasten ja vanhempien osallisuus, ja yhteistyötä järjestöjen kanssa tulee kehittää. Keskeisessä asemassa lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi on yhteistyö sivistystoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen yhdyspinnoilla. On tärkeää, että ymmärrys yhteisistä asiakkaista ja yhteisestä työstä, jossa hyödynnetään monialaista osaamista, vahvistuu edelleen.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Lasten ja nuorten hyvinvointi pääkaupunkiseudulla-raporttiin on kerätty keskeisemmät huomiot tuloksista ja nostettu esiin eroja kaupunkien välillä. Kauniaisten tuloksista teetettiin lisäksi yhteenveto Helsingin yliopiston koulutuksen arviointikeskuksessa.

Liite: Kouluterveyskyselyn vuoden 2019 tulokset: Lasten ja nuorten hyvinvointi pääkaupunkiseudulla

Sosiaali- ja terveysjohtaja:

Sosiaali- ja terveysvaliokunta merkitsee tiedoksi omalta osaltaan kouluterveyskyselyn 2019 selostuksen ja toteaa lausuntonaan seuraavasti: *Kouluterveyskyselyn tulokset kertovat tärkeistä vahvuuksista: enemmistöllä on viikoittainen harrastus, ja suuri osa lapsista ja nuorista kokee olevansa tärkeä osa perhettä, kaveriporukkaa ja kouluyhteisöä.*

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomion siihen, että alkoholin saaminen perheenjäseniltä on Kauniaisten kouluissa yleisempää kuin muissa pääkaupunkiseudun kunnissa. Siksi keskeisenä kohderyhmänä tulee nuorten lisäksi huomioida myös perheet. Ehkäisevässä päihdeohjelmassa 2018-22 on kuvattu kaikkien sektorien rooli ja toiminnan sisällöt. Ohjelman toteuttaminen suunnitelman mukaan onkin tärkeää. Keskeisinä kehittämisalueina ovat mm. viestintä nuorille, heidän perheilleen sekä urheilu- ja muille järjestöille, henkilökunnan päihdetyön osaamisen varmistaminen ja käytettyjen menetelmien vaikuttavuuden arviointi.

Mielenterveyshaasteet ja kouluväsymys ja -uupumus ovat myös aikaisempien kouluterveyskyselyjen tuloksissa esille tulleita ongelmia. Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen jalkauttaminen kouluihin, lasten ja nuorten ympäristöön, on tärkeää turvata. Kauniaisten lasten ja nuorten mielenterveyspolku on kuvattu ja se muodostaa selkeän kokonaisuuden, joka ohjaa ammattilaisten toimintaa eri vaiheissa matalan kynnyksen palveluista vaativampaan hoitoon.

Sosiaali- ja terveys- sekä sivistysvaliokuntien yhteinen tilaisuus liittyen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilan arviointiin tulee järjestää vuoden 2020 aikana.

Lisäksi valiokunta pyytää vuoden 2019 kouluterveystutkimuksen tuloksista (Liite: Lasten ja nuorten hyvinvointi pääkaupunkiseudulla) lausunnon ja toimenpide-ehdotukset kulttuurivaliokunnalta, suomenkieliseltä ja ruotsin-

kieliseltä opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnalta sekä nuorisovaliokunnalta, liikuntavaliokunnalta ja nuorisovaltuustolta 15.4.2020 mennessä.

Asian käsittelyn aikana valiokunta päätti yksimielisesti, että valiokunnan lausuntoon lisätään seuraava: "Valiokunta näkee tärkeinä konkreettisina keinoina tiedottamisen lisäämisen yleisesti sekä informaation lisäämisen kouluissa."

Päätös:

Valiokunta merkitsi tiedoksi omalta osaltaan kouluterveyskyselyn 2019 selostuksen ja totesi lausuntonaan seuraavasti:

Kouluterveyskyselyn tulokset kertovat tärkeistä vahvuuksista: enemmistöllä on viikoittainen harrastus, ja suuri osa lapsista ja nuorista kokee olevansa tärkeä osa perhettä, kaveriporukkaa ja koulu yhteisöä.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomion siihen, että alkoholin saaminen perheenjäseniltä on Kauniaisten kouluissa yleisempää kuin muissa pääkaupunkiseudun kunnissa. Siksi keskeisenä kohderyhmänä tulee nuorten lisäksi huomioida myös perheet. Ehkäisevässä päihdeohjelmassa 2018-22 on kuvattu kaikkien sektorien rooli ja toiminnan sisällöt. Ohjelman toteuttaminen suunnitelman mukaan onkin tärkeää.

Keskeisinä kehittämisalueina ovat mm. viestintä nuorille, heidän perheilleen sekä urheilun ja muille järjestöille, henkilökunnan päihdetyön osaamisen varmistaminen ja käytettyjen menetelmien vaikuttavuuden arviointi.

Mielenterveyshaasteet ja kouluväsymys ja -uupumus ovat myös aikaisempien kouluterveyskyselyjen tuloksissa esille tulleita ongelmia. Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen jalkauttaminen kouluihin, lasten ja nuorten ympäristöön, on tärkeää turvata. Kauniaisten lasten ja nuorten mielenterveyspolku on kuvattu ja se muodostaa selkeän kokonaisuuden, joka ohjaa ammattilaisten toimintaa eri vaiheissa matalan kynnyksen palveluista vaativampaan hoitoon.

Valiokunta näkee tärkeinä konkreettisina keinoina tiedottamisen lisäämisen yleisesti sekä informaation lisäämisen kouluissa.

Sosiaali- ja terveys- sekä sivistysvaliokuntien yhteinen tilaisuus liittyen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilan arviointiin tulee järjestää vuoden 2020 aikana.

Lisäksi valiokunta päätti pyytää vuoden 2019 kouluterveystutkimuksen tuloksista (Liite: Lasten ja nuorten hyvinvointi pääkaupunkiseudulla) lausunnon ja toimenpide-ehdotukset kulttuurivaliokunnalta, suomenkieliseltä ja ruotsinkieliseltä opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnalta sekä nuorisovaliokunnalta, liikuntavaliokunnalta ja nuorisovaltuustolta 15.4.2020 mennessä.

